

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv

Dokumenttyp:	Riktlinje
Diarienummer:	KS-2021/411
Beslutande nämnd:	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum:	2021-09-22
Giltighetstid:	Tillsvidare
Dokumentansvarig:	Ekonomichef

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade om revidering av riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv (RUR) 2017. Riktlinjerna och reglerna behöver aktualiseras och i vissa delar förtydligas efter Knivstas särskilda förutsättningar.

Regelverk

Reservering till resultatutjämningsreserven får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av den del av årets resultat efter balanskravsutredningar som överstiger:

- en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller
- två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om en kommun eller ett landsting har ett negativt eget kapital inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Huvudregeln för resultatutjämningsreserven ska vara att ianspråktagandet endast kan göras av de medel som redan finns reserverade i resultatutjämningsreserven.

Resultatutjämningsreserven är ingen reserv som ska möjliggöra en permanent/ varaktig överbeskattning där överskotten årligen sparas för framtiden. En stor resultatutjämningsreserv ska inte heller göra det möjligt att under en längre tid ha en nivå på skatteuttaget som är lägre, alternativt en kostnadsnivå som är högre, än vad som är långsiktigt hållbart.

Om en kommun har byggt upp en resultatutjämningsreserv så får hela eller delar av behållningen räknas in i budgeten för att täcka upp om de beräknade intäkterna är lägre än kostnaderna när de prognostiserade skatteintäkterna ökar svagt till följd av en svag samhällsekonomisk utveckling. Förutsättningen är att en reserv byggs upp.

Balanskravsresultatet är årets resultat efter balanskravsjusteringar och förändring av resultatutjämningsreserv. Balanskravsjusteringar ska bestå av realisationsvinster med vissa undantag, vissa realisationsförluster, orealiserade förluster i värdepapper och orealiserad åter återföring av förluster i värdepapper. Ej återställt ackumulerat balanskravsresultat ska redovisas i not till resultaträkningen.

Beslut i budget om reservering till eller ianspråktagande av resultatutjämningsreserv kan revideras vid bokslut när utfallet är känt. Eftersom resultatet kan förändras mellan budget och bokslut till följd av förändrade skatteintäkter etc, är det rimligt att ett nytt beslut om faktisk reservering eller ianspråktagande till reserven tas vid bokslut.

Förändring av resultatutjämningsreserven hanteras inom balanskravsutredningen som en justeringspost. En resultatutjämningsreserv inom balanskravsutredningen ger varken påverkan på redovisningen, årets resultat eller ekonomiska nyckeltal.

Balanskravsutredning enligt propositionen	
Årets resultat	+/-
avgår samtliga realisationsvinster	-
tillägg för realisationsvinster enligt undantag	+
tillägg för realisationsförlust enligt undantag	+
tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	+
avgår återföring av realiserade förluster i värdepapper	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	+/-
avgår medel till resultatutjämningsreserv	-
tillägg medel från resultatutjämningsreserv	+
Årets balanskravsresultat	+/-
Balanskravsresultat från tidigare år	+/-
Summa balanskravsresultat	+/-
Balanskravsresultat att reglera	+/-

Kommunfullmäktige ska besluta om närmare föreskrifter om innebörden av god ekonomisk hushållning för kommunen. Föreskrifterna ska ligga till grund för de mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning i verksamheten och ekonomin som ska fastställas i budgeten.

De lokala riktlinjerna bör ta sin utgångspunkt i kommunens ekonomiska ställning, vilka faktorer som främst kommer att påverka dess verksamhet och ekonomi i framtiden samt en bedömning av faktorernas betydelse och påverkbarhet. Det kan t.ex. gälla planerade investeringar, låneskulder och det totala pensionsåtagandets påverkan på resultat och ställning.

Om en kommun väljer att ha en resultatutjämningsfond ska det även framgå av riktlinjerna för god ekonomisk hushållning hur kommunen, inom ramarna för de befogenheter som angetts i lag, avser att hantera denna. Riktlinjerna bör i denna del reglera när medel ska reserveras till reserven, hur de reserverade medlen får användas och villkoren för användningen.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om dels årets resultat efter balanskravsjusteringar, dels detta resultat med justeringar för förändringar av resultatutjämningsreserven (balanskravsresultatet). I förvaltningsberättelsen ska även upplysning lämnas hur tidigare räkenskapsårs negativa balanskravsresultat har reglerats och det balanskravsresultat som är kvar att återställa.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning – Knivsta kommun

God ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. Detta genomförs genom att:

- Knivsta Kommun verksamhet styrs av den av Kommunfullmäktige fastställda Mål och Budget (MoB). Övergripande nivå leds av Knivsta Kommuns vision och kommunfullmäktiges långsiktiga mål och uppdrag.
- De i MoB-handlingen angivna målen med indikatorer skall följas upp under budgetåret och slutligt avrapporteras i bokslut/ verksamhetsredogörelser.
- Knivsta Kommun skall ha en ekonomi i balans, kommunens budget ska innehålla mål för verksamheten såväl som finansiella som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.
- Planeringen av den ekonomiska politiken skall utgå från försiktighetsprincipen, där säkerhet i antaganden är en viktig grundförutsättning.
- Knivsta Kommun skall vara en attraktiv kommun genom att ha en god kommunal ekonomi, låg kommunalskatt och taxor till jämförbara kommuner.
- På lång sikt ska resultatet i förhållande till skatter, bidrag och kommunalekonomisk utjämning uppgå till lägst 1 procent.
- Överskott är en nödvändig förutsättning för att finansiera framtida investeringar.
- Finansieringen av investeringsplanen (exklusive finansiella tillgångar och exploateringsinvesteringar) ska till minst 50 procent finansieras av eget kassaflöde (självfinansieringsgrad).
- Nettokostnaderna ska på lång sikt högst uppgå till 99 procent av skatter, bidrag och kommunalekonomisk utjämning samt finansnetto.
- I budget bör exploateringsnettot uppgå till högst 4 procent av till skatter, bidrag och kommunalekonomisk utjämning.
- Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att Knivsta Kommun har god ekonomisk hushållning. Nämnderna har detta ansvar inom sitt område och inom ramen för sin budget.
- De tillgängliga resurserna bestämmer graden av måluppfyllelse – ekonomin sätter gränsen och förutsätter optimalt resursutnyttjande. Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras.
- Alla större förändringar av verksamheten ska kostnadsberäknas och resursavstämmas före genomförande. Detta gäller även övergripande policys, planer och projekt som kommer att inverka på verksamheterna.

-
- Alla beslut ska innehåll en ekonomisk konsekvensbeskrivning som tydliggör hur beslutet påverkar kommunens ekonomi och hur det ska finansieras.
 - I mål och budget angivna ramar/ anslag för verksamheterna utgör sammantagna kostnadstak för respektive nämnd. Nämnd måste hantera befarade överskridanden inom denna totalram.
 - De kommunala bolagen och de affärsdrivande verksamheterna skall ha full kostnadstäckning enligt självkostnadsprincipen (3 procent marginalpåslag är huvudprincipen).
 - Utdelning från kommunala bolag ska vara ekonomiskt hållbara över tid och får ej äventyra bolagets finansiella ställning.
 - Utdelning från kommunala bolag får ej överstiga budgeterat belopp i beslutad Mål & Budget, men kan vid behov revideras ned i samband med bokslut.

Regler för resultatutjämningsreserven

Resultatutjämningsreserven i Knivsta Kommun är avsedd för att skapa trygga och stabila ekonomiska förutsättningar med hänsyn till kommunens särskilda förutsättningar. Det kan handla om att utjämna svängningar i intäkterna över konjunkturcyklerna, hantera förändrade ekonomiska förutsättningar på grund av statliga beslut eller som ett verktyg vid hög befolkningstillväxt.

Reserverade medel ska vara överskott som uppkommer genom god utveckling av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning och/ eller särskilda överskott i verksamheten, eftersom syftet med utjämningen är att åstadkomma en trygghet och stabil verksamhet.

Omvänt ska inte disposition ske för att täcka ett underskott som uppkommit av andra skäl, till exempel att nämnderna inte hållit tilldelad budget. Disposition får inte heller ske för att täcka ett underskott som uppkommit till följd av underlåtenhet att anpassa verksamheten till förändringar av de långsiktiga skatteintäkterna eller förändringar i verksamhetens demografiska målgrupper. Åtgärder måste vidtas för att anpassa kostnader då förändringarna bedöms vara över mer än ett år. Disposition får inte heller ske för sänkning av utdebiteringen.

- Resultatutjämningsreserven utgör en del av kommunens egna kapital.
- Reservering till resultatutjämningsreserven får göras om kommunens finansiella mål är uppnådda med ett maximalt belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.
- Ett tak fastställs för hur stort belopp som sammanlagt får finnas i reserven vid utgången av varje redovisningsår. Maximalt 10 procent av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning får avsättas till resultatutjämningsreserven.
- Beslut om att använda medel från resultatutjämningsreserven ska fattas i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget eller årsbokslut. När anspråk på RUR görs ska en redogörelse lämnas i mål & budget alternativt årsredovisningen om motiven till dispositionen.
- I budgetbeslutet för kommande års budget är ianspråktagande av resultatutjämningsreserven maximerad till 2 procent av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämningsbidrag (dock ej mer än vad som är reserverat).
- Kommunfullmäktige fattar ett aktivt beslut vid förändring av resultatutjämningsreserven.

Resursfördelningsmodell för god ekonomisk hushållning

En resursfördelning som är transparent och ger rimligt rättvisa förutsättningar att bedriva kommunal verksamhet hänger ihop med god ekonomisk hushållning.

Resursfördelningsmodellen syftar till att fördela kommunens ekonomiska resurser efter befolkningsutveckling och befolkningsstruktur med flera parametrar som kan tänkas påverka framtida behov och service från invånarna.

Indexuppräknning

SKR bedömer pristrycket i kommunal verksamhet årligen (inflation och kvalitet). Med utgångspunkt i pristrycket ska en avvägning göras mellan kompensation för ökade kostnader och krav på effektivisering göras. Indexuppräknningen av de ekonomiska ramarna per verksamhet är differentierad.

Politiskt betingade förändringar

Politiken bestämmer ambitionsnivån och prioriteringar. I den årliga omvärldsspaningen påvisar förvaltningen på viktiga aktuella förändringar eller annan viktig information att ta hänsyn till i budgetprocessen. Vidare lämnas en ekonomisk bedömning av förändringens art. Denna information hanteras som "politiskt betingade förändringar" genom avdrag eller tillägg i budgeten.

Volymuppräknning

Volymuppräknningen grundar sig i den befolkningsprognos som årligen revideras med hjälp av statistik från SCB och byggnationsplaner i kommunen. Volymuppräknning är normalt positiv i en inflyttningskommun som Knivsta men skulle kunna vara negativ ett enskilt år beroende på hur folkmängden utvecklar sig.

Verksamheter som erhåller volymuppräknning:

Förskoleverksamhet (förändring antal barn * peng)
 Grundskoleverksamhet (förändring antal elever * peng)
 Gymnasieskola (förändring antal elever * peng)
 Obligatorisk särskola (förändring antal elever * peng)
 Ordinärt boende Sol HSL (förändring antal invånare * peng utjämningsssystem)
 Hemtjänst (förändring i konsumtionsanalys biståndsbedömda timmar * peng per timme)
 Allmän fritid (förändring antal invånare 6-18 år * fast peng per invånare)
 Gator och vägar (förändring antal invånare * fast peng per invånare)
 Parker (förändring antal invånare * fast peng per invånare)
 Lss uppräknning (bedömd förändring antal insatser * fast peng)
 Individ och familjeomsorg (förändring antal invånare * peng utjämningsssystem)
 Övriga kommunala verksamheter justeras genom engångstillägg vartefter marginaleffekter uppstår och/eller en bedömning efter vad det ekonomiska läget tillåter (se punkten politiskt betingade förändringar).